

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

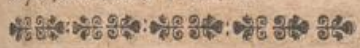
Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Cap. III. De quibusdam peccatis generalibus, quæ in Examine solent
remanere occulta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

Scrutabor Hierusalem in lucernis, Soph. 12.
Proinde non tibi grave durumque sit,
aliquam temporis moram investigandis
tribuere illis delictis, quæ non raro o-
culos solent fugere. O quanto rectius
nosmetipsi lampade hac utimur in per-
ferendis conscientia angulis, ne seve-
ram ac rigidam Domini nostri ac Ju-
dicis manum cogamur experiri, teste
Apostolo: *Si nos ipsos judicavimus, non
utique judicabimur. I. Cor. II.*

CAPUT III.

*De quibusdam peccatis ge-
neralibus, quæ in Examine solent
remanere occulta.*

Ista permotus causa David rogavit
Dominum, ut seipsum ab occultis per-
purgaret: *Ab occultis meis munda me.
Ps. 18.* Sæpe enim evenit, ut Divina Ju-
stitia ad castiganda peccata, quæ adver-
tentes commisimus, permittat nos labi
in alia, quæ ob negligentiam nostram
non observamus commissa. Oportet er-
go scire, duplicem esse ignorantiam, ut
rectè intelligamus præsentem doctri-
nam. Una est culpabilis, altera incul-
pabilis. Est, qui omnem diligentiam
adhibet ad cognoscendam veritatem cir-
ca ea, ad quæ conscientia illum obli-
gat, ponderat, interrogat, consilium
postulat: verum tamen, quis vel modi-
cæ est capacitatis, vel nullum habet,
à quo doceatur, remanet in sua igno-
rantia, quali olim involutus erat Saulus
in principio suæ conversionis, nihil o-
mittens ad videndum, nec tamen quid-

quam intueri poterat. *Apertisque ocu-
lis nihil videbat. Act. 9.* Talis ignoran-
tia, cum non sit voluntaria vel ex se vel
in suo effectu, est excusabilis, nec pœ-
nam meretur, sed commiserationem. Ita
nemo non condolet cæco, si impin-
git, mox enim occurrit & in viam di-
rigit, ne prolatur, quemadmodum
Saulus quoque à comitibus per huma-
niter fuit deductus. Vicissim nullus
compassionis signum ostendit erga eum,
qui studio oculos claudit, ne videat, at-
que in progressu malû sibi metipsi con-
fiscit, quin potius omnium vox est;
meritò hoc ei accidit infortunium, quid
ni oculos apertos tenuit, & præcavit
lapsum. Eadem omnino ratione Domi-
nus Deus nullam gerit commiseratio-
nem cum ijs, qui hujusmodi excæcati
sunt ignorantia, estque voluntaria, ne-
que excusat peccata, quæ ex ipsa pro-
veniunt. Quod ita fieri solet. Primò
cum homo non expendit rationes con-
scientia suæ. 2. Non ponderat obli-
gationes sui status. 3. Quando non pe-
tit aut admittit, à quibus potest capere
consilium. 4. Denique non ipsi curæ est
Deo supplicare pro interna illustratio-
ne. Quare ea peccata, quæ in tali cæ-
citate voluntariae statu patrantur, dieun-
tur occulta, quia per incuriam ab hu-
jusmodi hominibus non cognoscuntur,
in quo casu loquitur Propheta: *Noluit
intelligere, ut bene ageret. Psal. 35.* Sci-
ens volensque oculis velum obducit, ne
aspiciat, clausisque fenestris solem ar-
cer, ne radius ullus in domum possit pe-
netrare. Nemo autem existimet pau-
cos esse invenire hujusmodi morbo in-
fectos. Utinam non esset eorum nume-
rus

§
 eus maximus. Si enim rara essent huius culpabilis cæcitatibus peccata, ut sibi quidam imaginantur, non tam crebra in sacris literis vota audirentur atque suspiria, quibus lumen è cælo ad cognoscendas vias Domini sollicitatur, nec tam frequens petitio veniæ cum propriæ ignorantie detestatione, quæ aberrandi causa exitit, identidem repeteretur. Magna equidem multitudo cum fatuis virginibus errantium est, quibus in pœnam imprudentiæ illud occiditur *Nescio vos*. Non vos me agnovistis, neque ego vos agnosco. *Si quis ignorat, ignorabitur*, inquit S. Paulus, 1. Cor. 14. Ceterum major pars horum peccatorum consistit in omissione, & hinc minus advertuntur: quod evenire solet, quando negliguntur & non curantur peccata Dei charitati repugnantia, multo autem frequentius in ijs, quibus proximus ostenditur.

Circa omissionem præceptorum ad charitatem Dei pertinentium præcipue attendendum est ad negligentiam, quam permulti admittunt in addiscendis ijs, quæ sciri necesse est à Christiano ad mysteria fidei, ad Ecclesiæ Sacramenta, dignèque eadem percipiendi usum spectantia. Ita erunt nonnulli, qui neque nôrunt matrimonium esse Sacramentum, petentque à Parocho copulari absque ulla animi dispositione, aut devotione, quin etiam ipsos lethalis criminis argente conscientia. Id ipsum accidit longè majore damno multis, qui confitendi modum ignorant, & quæ necessaria sunt ad recipiendam gratiam: unde persæpe accedunt absque dolore proposito, & dum peccatorum volunt evadere la-

queos, magis se fatigant. Hæc negligentia quanquam ordinariè gravi sit culpæ conjuncta, remanet occulta, in Confessione nulla illius fit mentio; denique inemendata perseverat: quanquam, ut ab hac cæcitate liberarentur, plus opus non esset, quàm interrogare eos, à quibus possent erudiri, & frequentare Ecclesias, uti tenentur, ubi ea doctrina explicatur. Hirundo pro cæcitate remedio utitur herbâ chelidonia dictâ. Quis nunc compareretur ei, quem, ut gravissimum hoc malum à se excutiat, piget non magno labore accedere locum, ubi herba ista virefcit. Prodit se hinc aliud peccatum ex occultis, magisque universale: est illud negligentia in extirpandis pravis consuetudinibus, jurandi & blasphemandi. Quot erunt sunt, qui nesciunt affirmare rem ullam, nisi juramento confirmatam? *Ita serus habet per Deum, Deus ubi sit testis periam, Deus me puniat, moriar*. His & similibus jurandi formulis utuntur asserentes levissima quæque, neque considerant, à se non modo absque necessitate in testem vocari Deum (quod est veniale peccatum) sed etiam nullo veritatis fundamento divinum per testimonium, vel certè non advertunt, cum verba sua cum veritate consentiant, pœne, quod semper gravem culpam habet annexam. Hoc ipsum sentiendum est multo magis de consuetudine blasphemandi, qua nonnulli Christiani adeo sunt irretiti, ut ad singula prope verba sanctissimum Dei nomen laceffant, Christi corpus & sanguinem contumeliosè invadant, ac pessudent, ita ut via plateam quis possit perambulare sine horrore

horrore & intimo doloris sensu, quo Christum rursus ab insolente plebe tractum per ludibrium cogitur intueri. Hi igitur malo affecti habitu & consuetudine seu jurandi seu blasphemandi, quando ad Confessionem veniunt, facile sua sese opinione putant expediri, si dicant, se tale habere Consuetudinem, ideoque abstinere non posse, deinde, se juramenti uti citra ullius damnum, blasphemare incitatos irâ, neque se intendere injuriam inferre Deo: itaque hujusmodi frivolis rationibus persuasi longius procedunt, enormia perjuria veluti officiosa mendacia evomunt, & lapsissimas blasphemias non pleris faciunt, quam vulgaria impatientiæ signa, neque sentiunt fetorem proprii anhelitus, tamen adeo putidum, ut pestilentior ex ipsis inferni faucibus non possit exhalare. Atque hac ratione remanent in eorum conscientijs occulta peccata, dum illa nunquam sincerè detestantur, neque perpendunt, quod contractam consuetudinem jurandi vel blasphemandi magna adhibita diligentia teneantur excipere, commendando se per preces divinæ bonitati, ac serium concipiendo emendandi propositum, & pro viribus elaborando. Supperunt ad hunc finem remedia præsentissima, cujusmodi sunt, visitare templa, vacare orationi, spontanea afflictio seu mortificatio, elemosynæ largitio, quoties iterantur relapsus. Suadet D. Chrysostomus tanquam opportunissimum antidotum adversus linguæ vitia, abstinentiam & jejunium, quo veluti freno ejus domatur licentia, Quod si nihil istorum tentare lubet, negligentia talis atque sordida nova

culpæ reum facient, atque ut loquuntur Doctores, constituent hominem in statu continui peccati mortalis, quo tanquam à febris continua exhaustus vivere desinat.

Sunt præter modò enumerata alia quoque ex culpabili inadvertentia profecta peccata, proximi charitatem concernentia, cujus præcepta præcipue in his quatuor consistunt. 1. In dilectione inimicorum. 2. In elemosyna. 3. In correctione. 4. In evitando scandalo. Quod ad primum attinet, multi sunt, qui loqui dedignantur & refugiunt, à quibus offensi sunt, licet nemini hoc officij genus soleant denegare, ita cum fuerint salutati, non resalutant; si cognati sint, non erga eos se gerunt, quemadmodum erga ceteros consanguineos, quavis occasione exacerbati animi signa præferentes acceptæque offensæ vivacem memoriam palam ostendentes. Sed ecce, quibus doloribus hanc suam agendi rationem depingant. Verum est, inquit, quod benevolus ipsi non sim, sed neque ipsi malè volo. Permitto ipsum agere res suas: & hoc satis est; nec enim ego antea ab ipso plura recepi. Et hujusmodi excusationibus sibi metipsis fucum faciunt, persuadentque se ad plura facienda non obligari. Sed vehementer se fallunt, Christus Dominus quamplurimis in locis præcipit non solum ut proximo non velimus malè, sed ut eundem quoque diligamus. *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos: diligite alterutrum: diligite invicem: diligite inimicos vestros.* Neque satis est, non velle alteri in animo malè, necesse

est illud ipsum etiam, quod sentit, demonstrare; unde cum alteri non loqui clarum sit latentis odij indicium, semper tenemur cum eo sermocinari, tum ad tollendum scandalum, tum ad subtrahendam occasionem, ne alter diutius inimicitiam retineat. Imò obligamur etiam, ut primi simus in salutando quocunque tempore, tamen non fuerimus salutati, aut resalutemur. Qui secus agit, viperam intra conscientiae sinum latentis peccati mollibus exculationum infirmarum herbis fovet.

Simili modo nidulantur peccata in animis quorundam divitum, qui immoderatis sumptibus luxum alant, supra quam illorum conservandi status ratio exigit, vivuntque immemores præcepti, quo obstringuntur ad elargiendam eleemosynam non solum in extremâ sed etiam gravi necessitate constitutis, quando hi absque magna difficultate sustentationem habere non possunt. Hoc illi non considerant modò, quia nolunt intra animum admittere cogitationes, quæcunque molestiam afferre solent; at experientur & sentient olim in supremo vitæ termino, quando citati à Judice ad reddendam rationem, confusi peccatum hoc suum cogentur intueri, & clarè intelligere, quam multis casere debuerint inopes, quæ abundanter equis & canibus alendis objecta sunt. Et longè tristior illos manet confusio, qui dominium aliquod sive in sacris sive profanis habent; hi enim non solum ad faciendam eleemosynam sunt obligati, cum rogantur, sed etiam tenentur investigare pauperes, eorum miseriam inspicere, ut illam sublevent. Equidem sunt, qui

pauperes indagant, at solum ut vili pretio ad se trahant, quæ miseri difficilis annonæ tempore coguntur alienare, vel ut pecuniam subministrant cum nobili usura. Et sic arbitrantur se pauperum opitulari calamitati. Aliter sentiet, qui rem æqua lance expendet, dicetque eos miseri oviculis graminis nonnulla obicere, ut opportunius lac exprimant, lanæque exuant, aut etiam deglubant.

Tertia classis occultum peccatum in sinu suo foventium, ex ijs constat, qui facillimè tempestivâ admonitione, aut delatione errantem retrahere & gravia proximi mala possent impedire, nocumen faciunt, dicendo, nulla se lege obstringi curandi aliena; sed propria. Quis verò excusabilis esset, qui verbo unico viatorem à periculoso vado pollet abstrahere, cum eundem progressi fueret atque submergi. Nolunt isti attendere præcepto de correctione fratrum multoties à Christo inculcato, ubi spes est lucrandi salutem proximi, eumque adversus peccatum mortiferum protegendi. Dominus, inquit Sapiens, mandavit unicuique de proximo suo Eccl. 12. An non videtis, quantum imminente naufragii periculo nautæ collaborent, sibi que vitæ ferant subsidium, proiciunt removi funes, remos, tabulas & quidquid subsidio esse potest cum morte luctantibus. Simili ratione adjuvari à nobis oportet proximos in damnationis discrimine versantes.

Dénique supersunt occulta peccata scandali, quod committitur, quando vel studio & directè quis intendit alterum inducere in peccatum, aut saltem indirectè pravo suo exemplo invitat, nulla illius

illius habita curâ. In his casibus præter alia peccata violatur charitas posito offensionis lapide, in quem impingit proximus. Et quis hæc perpendit? quis se horum in Confessione reum facit, cum quotidie propè, sive verborum, actionumque levitate & in honestate in suum cupiditatum retia impellant animas, esca illiciant, scelerum Magistri innocentiam perditum eant: Hi sunt diabolici aucupes, de quibus conqueritur Dominus apud Hieremiam: *Inventi sunt in populo meo impii, insidiantes quasi aucupes, laqueos ponentes & pedicas ad capiendos viros. Hierem. 5.* Cæteri aucupes ærem, hi cælum evacuunt, Quid enim aliud agunt, quam ut animas è paradiso raptas ad infernum derurbent. Væ illis! non meæ sunt hæc minæ, sed Christi Domini: *Væ per quem scandalum venit, Matth. 18.*

Scandali hujus culpam præ reliquis incurrunt carnis vitio dediti. Non enim ipsimet libidinum suarum sordes advertunt (quemadmodum assueti sulphuris fœtori intra montium cavernas vivunt fosfores) cumque facillimè labantur, facillimè quoque secum alios in ruinas pettrahunt. Volui inter vicia occulta peccata istud èo ardestiùs perstringere, non quòd judicem, hujus malitiam esse incompetam, sed ne fortè non omnibus ejusdem enormitas sit manifesta & perspecta. Ex perniciosissimis erroribus, quibus mundus involvitur, est, quòd fallaciter persuasus rarissimos sibi fingat casus in carnali vitio & agnoscat. Multos est invenire, qui liberè se hujus proffitentur patronos. Audent fragilitatis pallio cohonestare

& tantum non necessitate coactos absolvere. Et si aliud non efficiunt, minorem criminis istius æstimationem, quam necesse est, hominum animis inducunt. Ah excutite aliquando larvam huic monstro & deprehenditis, quanta subsit turpido & seditas. Angelicus Doctòr 2. 2. q. 54. art. 3. Instituit quæstionem atque expendit theologico rigore gravitatem hujus criminis, ac demum concludit: simplicem quoque fornicationem graviorem in se continere culpam, quam ullam aliam cujuscunque peccati, quod contra proximi charitatem committitur, homicidio solùm excepto. Major enim est furto, quo fortunæ bona capiuntur, Major detractione, qua fama læditur & denigratur. Et si illa inferior est homicidio, id provenit ex eo, quòd libido opponatur & injuriosa sic ac noxia vitæ primùm nascitur, homicidium autem vitæ jara nati, iraque ubi illa prohibet aditum ad possessionem, istud ab eadem exturbet. Quòd si hæc cum veritate sentimus de fornicatione, multò magis locum habebunt in cæteris luxuriæ speciebus, quæ connexum habent vel sacrilegium, cum peccantes sunt castitatis voto Deo consecrati, vel injustitiam, cum matrimonij vinculo sunt illigati, vel aliam hujus generis malitiam. Qui Proverbiorum caput sextum perlegerit, inveniet peccatum furti dici parvum in comparatione libidinis; non ideò quòd absolutè modicum videatur, cum sit gravissimum & plurimis Scripturæ sacræ testimonijs damnatum ut horribile & execrabile vitium, sed quia parvum est respectivè, veluti à mare mediterraneum

neum dicimus parvum, quod tamen maris nomen retinet etiam cum vastissimo Oceano collatum. Accedit, quod reliqua peccata animam duntaxat contaminent, carnale autem teste Apostolo præter animam etiam corpus inquinat atque commaculat, quod tamen mundum conservari deberet veluti templum Dei. Plus deprimit hoc vitium sua spurcitia, quam ullum aliud ex cæteris: unde legitur apud Ecclesiasticum quod *omnis mulier, quæ est fornicaria, quasi stercus in viâ à prateruentibus concubabitur Eccl. 9.* Offuscatur intellectum, turbat rationem & brutis reddit similiores. Reliqua peccata una alterâve vice admittuntur; luxuria nullo se numero vel termino patitur concludi. *Fornicati sunt & non cessaverunt.* inquit Oseas Cap. 4. Quam multi sunt, de quibus affirmari potest, *Pf. 57. Erraverunt ab utero!* videnturque cum lacte suxisse venenum hoc, & fasciarum loco ab infantia iniquitatis vinculis fuisse ligati, nunquam nisi cum vita ea deposituri. Peccatum istud hoc præ cæteris in se habet, ut non facile quemquam sinat respiscere, & ad Deum reverti, juxta illud quod in *Osea Cap. 5.* legitur: *Non dabunt cogitationes suas, ut revertantur ad Deum, quia spiritus fornicationum in medio eorum.* Siquidem tanta peccandi assuetudo, & fœtidæ voluptatis usus atque frequentia adeo vincunt, debilitant, fascinant, suæque potestatis faciunt voluntatem, ut etiam cum volet ex cæno emergere, cautè admodum sit agendum & cavendum, ne alius eadem immergatur. Licebit ergo cum Isidoro sentire & concludere: *Magis per carnis*

luxuriam humanum genus subditur diabolo quam per aliud peccatum. L. 1. de summo Bono C. 36. Sed unde opem petamus, & præsidium? si funditus nostrum istud desideramus evellete, accipiamus fulmen ex divinae lultitæ officinâ, estque Odiaro summum, quo Deus illud abominatur. Maximum supplicium, quod Deus Omnipotentis sue brachio de peccatoribus sumptis, sicut cataclysmus, quo universam genus humanum majore longè numero condens quam nostris temporibus hautum aquis peritit, octo duntaxat capitibus per Arcam subtractis. Et hæc immensa equarum moles nihil spectabat aliud, quam ut acdentem luxuriæ rogam extingueret. I nunc, & innumera cadavera cogitando collige, marcida effluvia in unum cumulum montis instar coagere, hancque superimponere epigraphem: *Hæc est Iustitia, quam Deus exercet contra libidinosos.* Ac tum si audes, dic libidinem leve solummodo esse peccatum, & balsamum sordibus asperge.

CAPUT IV.

De aliis peccatis occultis, quæ magis propria sunt civis statui.

Quemadmodum extant Leges, quæ in genere omnes attingunt & obligant Christianos, sic quoque inveniuntur cuius statui propria & particularia præcepta, quibus non omnes sed ij solum, qui ejus conditionis sunt, obstringuntur.